

Ιστορία ενός διπλού τραύματος

Η ιστορική μοίρα των **σλαβόφωνων** της Φλώρινας συγκλίνει στο πρώτο πεζογραφικό βιβλίο της **Ελευθερίας Κυρίμη** με τα δύσκολα παιδικά χρόνια ενός κοριτσιού που μεγαλώνει χωρίς οικογένεια

ΤΟΥ ΒΑΓΓΕΛΗ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Οι σλαβόφωνοι της ελληνικής επικράτειας, εγκατεστημένοι σε μια γεωγραφική ζώνη που ξεκινάει από τα βορειοδυτικά της λίμνης της Καστοριάς και φτάνει ως τη συνοριακή γραμμή με τη Βουλγαρία, αποτελούν μια πληθυσμιακή ομάδα η οποία φθίνει με ραγδαία πρόοδο στις ημέρες μας, αν δεν τείνει ήδη να εξαφανιστεί. Στο ενεργό παρελθόν, αλλά και στο κάπσιχνο παρόν αυτής της ομάδας, από την περίοδο του Εμφυλίου μέχρι και την πρώτη εικοσαετία του 21ου αιώνα, εστιάζει την προσοχή της η **Ελευθερία Κυρίμη** με τη νουβέλα της **Η θάλασσα στο χιόνι**, που αποτελεί και την πρώτη πεζογραφική της εμφάνιση.

Με σπουδές Ιστορίας και Αρχαιολογίας, συμπληρωμένες με μεταπτυχιακά για τη Νεότερη και τη Σύγχρονη Ιστορία,

η συγγραφέας καταπιάνεται με ένα κατ'εξοχήν ιστοριογραφικό αντικείμενο, όπως και με ένα βαθιά πολιτικό θέμα: όχι γιατί θέλει να σχολιάσει λογοτεχνικά το ζήτημα της Συμφωνίας των Πρεσπών, αλλά επειδή προβάλλει μέσω της μυθοπλασίας της τα πάθη μιας κοινότητας που ενώ έζησε επί δεκαετίες στο περιθώριο της δημόσιας ζωής, μπλέχτηκε εκούσια άκουσα πρώτα στην εμφυλιακή δίνη και ύστερα στη χρόνια άρνηση της Ελλάδας και των Ελλήνων να της αναγνωρίσουν την οποιαδήποτε υπόσταση – άρνηση που βεβαίως είχε και έχει να κάνει με κάτι το οποίο υπερέβαινε ούτως ή άλλως τους σλαβόφωνους, με την ονομασία της νυν Βόρειας Μακεδονίας.

Η εξιστόρηση που ξεδιπλώνει η Κυρίμη κάνει λόγο για την τοποθέτηση μιας ιστορικού σε Επαγγελματικό Λύκειο κάπου κοντά στη Φλώρινα, όπου παροτρύνει τους μαθητές της να ξεσκουριάσουν από τη σχολική τυπολατρία, αναλαμβάνο-

ντας μια έρευνα τοπικής και προφορικής ιστορίας. Οι συνεντεύξεις που παίρνουν από τους γηραιότερους σλαβόφωνους οι μαθητές φέρνουν στην επιφάνεια τα πολλαπλά πλήγματα τα οποία τους έχουν σημαδέψει: απαγόρευση της γλώσσας, διά της βίας συμμετοχή στον Δημοκρατικό Στρατό, βασανιστική περιπλάνηση στην υπεριορία της Ανατολικής Ευρώπης του μεταπολέμου, συστηματική παραγραφή της ταυτότητάς τους στη σύγχρονη Ελλάδα. Το αποτέλεσμα δεν θα αργήσει: επίθεση ακροδεξιών στο σχολείο, αποσιώπηση των ερευνητικών ευρημάτων και μετάθεση της Γιώτας Κουράκου (αυτό είναι το όνομα της ιστορικού) σε ένα προσδόκιμα καλύτερο πόστο στη Λαμία.

Ο χαρακτήρας της Γιώτας είναι φτιαγμένος με προσεκτικά υλικά: αγάπη για τον άντρα και τον γιο της, ένας μάλλον χθαμαλός, χωρίς ανάσες και διαφυγές καθημερινός βίος, λιγοστή αυτοπεποίθηση (λόγω των περιπτώσεων κλών), αλλά και φιλέρευνο και κριτικό πνεύμα, που αν μη τι άλλο εξασφαλίζει κάποιους πόντους έστω στενόχωρης ύπαρξης για τους κατ'επανάληψη αδικημένους. Κι εδώ η Γιώτα θα καταφέρει να εξισορροπήσει και τη δική της τραυματική προϊστορία (μεγαλωμένη από τη γιαγιά της και με πατέρα

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΥΡΙΜΗ
Η θάλασσα στο χιόνι

Εκδόσεις Μεταίχμιο, σελ. 150, τιμή 11 ευρώ

μπλεγμένο σε κύκλωμα ναρκωτικών) μέσα από μια χειρονομία κατάφασχης προς την απόμακρη μητέρα της.

Το βιβλίο της Κυρίμη βασίζεται σε ένα κάπως εξόφθαλμο αναπτυγμένο πρόγραμμα: γεωμετρική σύγκλιση του ατομικού και του συλλογικού τραύματος προς μια λιγότερο ή περισσότερο ανακουφιστική έξοδο, καθώς και αρκετή πολιτική ορθότητα για ένα ιδεολογικοπολιτικό αγκάθι όπου βρίσκουν θέση μόνο τα αισθήματα των καταπιεσμένων, με τα αισθήματα των υπολοίπων να περιορίζονται στα πατριδολατρικά και τα μελοδραματικά ξέφτια των εθνικών τοποτηρητών. Σίγουρα, ένα βλέμμα για την ώσμωση των σλαβόφωνων με τους καθημερινούς ανθρώπους της κυρίαρχης πλευράς θα ενίσχυε την αφήγηση σε επίπεδο ψυχοκοινωνικής περιπλοκότητας, ενώ θα τη βοηθούσε αναλόγως και στο πεδίο της λογοτεχνικής επεξεργασίας. Παραμένουν παρ' όλα αυτά, ως αναμφισβήτητες κατακτήσεις, η πολιτική τόλμη του βιβλίου, η πολύ καλή δουλειά με το αφηγηματικό πρόσωπο της κεντρικής ηρωίδας, όπως και η αποτύπωση των συνεντεύξεων των σλαβόφωνων, που δείχνουν ότι η προφορική ιστορία μπορεί να συνομιλήσει με τη λογοτεχνία σε ένα πεδίο ιδιαίτερα γόνιμης ανταλλαγής.